

הישן תחת המטה פרק שני סוכה כג.

עין משפט
נר מצוה

יד א ב מו' פ'ד מהל'
סוכה הל' ה טושיע'
א"ת ס' מרמז טעף ב:
מו ב גי' מ' ע' הלכה נז
טושיע' א"ת ס' מל
טעף יא:

לעו רש"י

לר"י דפנה.
בי"ש גרידוס
(ובפרט פירות הדפנה).

רבינו הנאל

ואוקיימא ביכולה לעמוד
ברוח מצויה דיבשה ואינה
יכולה לעמוד ברוח מצויה
דיש, ור' עקיבא היא,
דאמר סוכה דירת עראי
בעיקר, וקיימא לן כותיה.
פ"קא בראש האילן או
על גבי הגמל כשהוא,
ואין עולין לה ביום
טוב, ואוקיימא לה מאיר,
דתיבא העושה סוכתו על
גבי בהמה, ר' מאיר
מכשיר, ור' יהודה פוסל,
משום דבעי סוכה דחוייא
ליה לשבעת ימי החג,
כדכתיב בסוכות תשוב
שבעת ימים, והא אין
יכול לעלות לה ביום
טוב, דתנן אלו הן משום
שבות לא עולין באילן
ולא ורובין על גבי בהמה.
ור' מאיר אמר לך, הא
נמי מדאורייתא חזיא ורבנן
גזרו בה. ת"ר עשאה
לבהמה דופין, ר' מאיר
פוסל ור' יהודה מכשיר,
שהיה ר' מאיר אומר כל
דבר שיש בו רוח חיים
אין עושין אותו לא דופן
לסוכה ולא לחי למבוי כו'.
מאי טעמא דר' מאיר, אמר
אביי גזירה שמא תמות
כו', משום גזירה פוסל
מכלל דדופן מעליא הוא,
והא איכא רווחא דמכריסה
ועד ארעא, ושנינו דעבד
לה בהוצא ורפמא, ומשום
שלא תרבע תחתיה, תלאה
בכבלי כו'.

דתניא העושה סוכתו בראש הספינה. שפיר גרים צרייתא
בראש העגלה דפליגי נמי בראש העגלה כדפרישי' לעיל
(דף כא: גד"ה שאין) ולא כמו שפ"י ר"ת בפ"ק (דף ו: ואם גד"ה
העושה): **ע"ה** גבי בהמה. פ"ה נתן לתלות על צ' סוקים להיותם

קרקעית הסוכה ועשה למעלה מחילות
וקיבך רבי יהודה פוסל ומכאן קשה
לפ"ה דמתניתין דלעיל (דף כא:) גבי
סמך סוכתו כזכרעי המטה כדפ"י
לעיל וי"מ דהכא לאו צמיטלטל הסכך
על גבי הבהמה דל"כ למה לי קרא
לר' יהודה תיפוק ליה משום דאין
לה קצע כדפרישית לעיל אלא העמיד
סוכה על ד' קונדסים וסמך עליהן
הסכך והסככים שם הבהמה ועשה
עליה קרקעית ומחילותיה עד לסכך
ללא חזיא לשבעה דאין עולין על
גבי בהמה ציוס עו"ב:

סוכה הראויה לשבעה. מהאי
טעמא נמי היה פוסל
צסוכה על גבי אילן: **ורבי יהודה**
מכשיר. שגל סמך הסוכה על גבי
איירי דל"כ הוא לא כסמכה כזכרעי
המטה: **ור"ל** גז"ל קבר. כשהמת
מונח בקצר מניחין על הקצר אבן
גדולה לתמוך את חללה והוא נקרא
גולל כדמוכח במסכת אהלות פרק
ט"ו [מ"ח] דתנן קורה שעשאה גולל
לקצר בין מוטה על ידה פי' עומד
אין תמא אלא כנגד הפתח ועומד
מניח בתוספתא דאהלות [פ"ט ע"ג] גל
של כרורות גולל ו לקצר הנוגע בתוכו
עד ארבעה טפחים טמא דכרי רבי
יהודה וזכמים אומרים אינו טמא
אלא סדר הפנימי זורכו של קצר
משמע דנקרא גולל מה שסומם החלל
ועוד תניא בתוספתא דאהלות סוף
פרק (ע"ג) שמי אכניס גדולת של
ארבעה טפחים שעשאן גולל לקצר
המאהיל על גבי סתיה טמא ניטלה
אחת מהן המאהיל על גבי סתיה
טהור מפני שיש לטומאה דרך שתלא
מכל הני משמע שמתחיל הגולל כולו
חלל ואע"ג דכפ' בהמה המקשה (חולין
דף ע"ג.) נפקא טומאת הגולל מדכתיב
על פני השדה דמשמע דאין דבר על
גבי הגולל ועומד מגולה על פני
השדה וזמנין דאינו מגולה כי היא
דגל של כרורות דאינו טמא אלא סדר
הפנימי ודופק הזוכר בכל מקום עם
הגולל הם אכניס שהגולל נשען עליהם
דמתן פרק צ' דאהלות [מ"ד] ואיזהו
דופק את שהגולל נשען עליו אצל
דופק דפקין טהור דפעמים מניחין
אבן לסמוך אותה שהגולל נשען עליה
והיא נקראת דופק דפקין ור"ן
לקדקק הא דאמר פ' העור והרוטב
(חולין דף ק"ב:) דגולל מטמא במגע
ובאהל הידי דמי בשלמא מגע אפשר

הואיל ואם ינטל האילן נופל קרקעית
צמיתת שמים שצ"ה א"ן עולין לה ציוס טוב
דב"ה לא כלום היא. דלפי דירת עראי לא היואל
דיבשה. הוי כרוח מנזיה דים: **יכולה** לעמוד כרוח שאינה מנזיה
דיבשה. דהיינו רוח מנזיה דים דכולי
עממא כו' אף ע"ג דלינה עומדת
כרוח שאינה מנזיה דים דלפי למאן
דבעי סוכה דירת קצע איכא: **על**
גבי בהמה. כגון נתן לתלות על שני
סוקים והם קרקעית הסוכה ועשה
למעלה מחילות וסך: **הראוי לשבעה.**
והשתא דגזור רבנן אין עולין לה
נמלאת שאינה ראויה ליום ראשון:
ולא פסין לצירחות. דתנן בעירובין
(דף פ"ג:) עושין פסין לצירחות ארבע'
דיומדין לצור שצרכות הרצים והצור
עמוק עשרה דהוא רה"ו ואין יכול
למלאות ממנה אלא אם כן מוקף
מחילות ומפני בהמות עולי רגלים
התירו המחילות ארבעה דיומדין
לארבע פירות ואמר ר' מאיר ללא
עבדין חלא מהיך בצעלי חיים וטעמא
מפרש לקמן: **ולא גולל לקצר.** כלומר
אם עשאוהו יקסיו לארנו של מת אין
שם גולל עליו לטמא דלמרי' בהמה
המקשה דגולל מטמא במגע ובמשא
ובאהל דתניא (חולין דף ע"ג.) על פני
השדה לרצות גולל ודופק: **ור' יוסי**
הגלילי. מפרש לקמיה' טעמא: **גורה**
שמה תמות. הבהמה ציוס טוב ותפול
ואין כאן דופן ונמלא בטל מנזות
סוכה ולקמיה [מ"ג] פריך ובגולל דקולא
היא מאי טעמיה: **קשור.** דליכא
למימש שמה תצרת: **דכולי עלמא.**
צין לאצני צין לרבי זירא מכשיר
רבי מאיר: **דאי נמי יום.** ויפול
יש צנצנא עשרה: **מיסה לא שכיחא.**
ואפילו רבי מאיר לא פסיל: **והאיכא**
רווחא. דזיני כרעי שהיא פירצה
ואפי' כשהיא חיה: **דעבדי ליה.**
גדר צין רגליה: **בנואל ודפנא.**
הואל לווצי דקל. דפנא ענפי עץ
סקורין לורי"ר וגדל צו פרי סקורין
צאיי"ש: **רבעא.** רובצת: **אשני.**
חבלים: **הא מסיחה צאשני מלעיל.**
ואם תמות אינה נופלת: **זימנא דמוקי**
לה פחוס מג' כו'. פעמים שאין
בנוצה של בהמה אלא שבעה ומשהו
וסוכה עשרה דקאי לה בפחות
משלשה סמוך לסכך ואמרין לצוד:
וכיון

זה הכלל כל שינטל האילן ויכולה לעמוד
כפני עצמה כשרה ועולין לה ביום טוב:
גמ' מני מתניתין רבי עקיבא היא דתניא
העושה סוכתו בראש הספינה רבן גמליאל
פוסל ור"ע מכשיר מעשה ברבן גמליאל
ור"ע שהיו באין בספינה עמוד ר"ע ועשה
סוכה בראש הספינה למחר גשבה רוח
ועקרתה אמר לו רבן גמליאל עקיבא היכן
סוכתך אמר אביי דכולי עלמא "היכא
דאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה
לא כלום היא יכולה לעמוד בשאינה מצויה
דיבשה כ"ע לא פליגי דכשרה כי פליגי
ברביכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה ואינה
יכולה לעמוד" (ברוח שאינה מצויה דיבשה)
רבן גמליאל סבר סוכה דירת קצע בעיני
וכיון דאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דים
לא כלום היא ר"ע סבר סוכה דירת עראי
בעיני וכיון דיכולה לעמוד ברוח מצויה
דיבשה כשרה: או על גבי גמל כו': מתני'
מני רבי מאיר היא דתניא העושה סוכתו
על גבי בהמה ר"מ מכשיר ורבי יהודה פוסל
מ"מ דרבי יהודה אמר קרא יחג הסוכות
תעשה לך שבעת ימים" סוכה הראויה
לשבעה שמה סוכה ורבי מאיר הא נמי
מדאורייתא מחזא חזיא ורבנן הוא דגזרו בה
"עשאה לבהמה דופן לסוכה ר"מ פוסל
ור' יהודה מכשיר שהיה רבי מאיר אומר
כל דבר שיש בו רוח חיים אין עושין אותו
לא דופן לסוכה ולא לחי למבוי ולא פסין
לבידאות ולא גולל לקבר משום רבי יוסי
הגלילי אמרו אף אין כותבין עליו גיטי
גשים מ"מ דר' מאיר אביי אמר שמא תמות
רבי זירא אמר שמא תברח בפיל קשור כולי
עלמא לא פליגי דאי נמי מיית יש בנבולתו
"כי פליגי בפיל שאינו קשור למאן דאמר
שמא תמות לא חיישינן למאן דאמר גזרה
שמא תברח חיישינן למאן דאמר גזרה שמא
תמות ניהוש שמא תברח אלא בפיל שאינו
קשור כולי עלמא לא פליגי כי פליגי בבהמה
קשורה לכו"ד גזרה שמא חיישינן לכו"ד
גזרה שמא תברח לא חיישינן ולמאן דאמר גזרה שמא תברח
דביני בניי דעביד ליה בהוצא
ודפנא ודלמא רבעה דמתוחה באשלי מלעיל ולמאן דאמר גזרה שמא תמות
נמי הא מתוחה באשלי מלעיל וזמנין דמוקים בפחות משלשה סמוך לסכך
וכיון

הואיל ואם ינטל האילן נופל קרקעית
צמיתת שמים שצ"ה א"ן עולין לה ציוס טוב
דב"ה לא כלום היא. דלפי דירת עראי לא היואל
דיבשה. הוי כרוח מנזיה דים: **יכולה** לעמוד כרוח שאינה מנזיה
דיבשה. דהיינו רוח מנזיה דים דכולי
עממא כו' אף ע"ג דלינה עומדת
כרוח שאינה מנזיה דים דלפי למאן
דבעי סוכה דירת קצע איכא: **על**
גבי בהמה. כגון נתן לתלות על שני
סוקים והם קרקעית הסוכה ועשה
למעלה מחילות וסך: **הראוי לשבעה.**
והשתא דגזור רבנן אין עולין לה
נמלאת שאינה ראויה ליום ראשון:
ולא פסין לצירחות. דתנן בעירובין
(דף פ"ג:) עושין פסין לצירחות ארבע'
דיומדין לצור שצרכות הרצים והצור
עמוק עשרה דהוא רה"ו ואין יכול
למלאות ממנה אלא אם כן מוקף
מחילות ומפני בהמות עולי רגלים
התירו המחילות ארבעה דיומדין
לארבע פירות ואמר ר' מאיר ללא
עבדין חלא מהיך בצעלי חיים וטעמא
מפרש לקמן: **ולא גולל לקצר.** כלומר
אם עשאוהו יקסיו לארנו של מת אין
שם גולל עליו לטמא דלמרי' בהמה
המקשה דגולל מטמא במגע ובמשא
ובאהל דתניא (חולין דף ע"ג.) על פני
השדה לרצות גולל ודופק: **ור' יוסי**
הגלילי. מפרש לקמיה' טעמא: **גורה**
שמה תמות. הבהמה ציוס טוב ותפול
ואין כאן דופן ונמלא בטל מנזות
סוכה ולקמיה [מ"ג] פריך ובגולל דקולא
היא מאי טעמיה: **קשור.** דליכא
למימש שמה תצרת: **דכולי עלמא.**
צין לאצני צין לרבי זירא מכשיר
רבי מאיר: **דאי נמי יום.** ויפול
יש צנצנא עשרה: **מיסה לא שכיחא.**
ואפילו רבי מאיר לא פסיל: **והאיכא**
רווחא. דזיני כרעי שהיא פירצה
ואפי' כשהיא חיה: **דעבדי ליה.**
גדר צין רגליה: **בנואל ודפנא.**
הואל לווצי דקל. דפנא ענפי עץ
סקורין לורי"ר וגדל צו פרי סקורין
צאיי"ש: **רבעא.** רובצת: **אשני.**
חבלים: **הא מסיחה צאשני מלעיל.**
ואם תמות אינה נופלת: **זימנא דמוקי**
לה פחוס מג' כו'. פעמים שאין
בנוצה של בהמה אלא שבעה ומשהו
וסוכה עשרה דקאי לה בפחות
משלשה סמוך לסכך ואמרין לצוד:
וכיון

(א) לעיל ז: (ג) ז"ל כרוח
מנזיה דים כן גירסת
תוספות לעיל ז: ד"ה
העשה וי"ב הא"ש
והר"ן (א) נלקמן ס"ז:
(ד) עירובין מד. ס' נש
טו: (ו) [שם] (ז) וימא
י. ג. (ח) [דף ד. ט] ז"ל
שעשאו גולל, (י) ז"ל
שליש, (כ) וע"ע מוס'
כריות יט: ד"ה מלגן
וכו'.

תורה אור השלם

1. חג תשבת תעשה לך
שבעת ימים באשפך
מזרקך ומיפקדי:
דברים טו יג

מוסף רש"י

בראש הספינה. שהיא
גבוהה מאד, כשפועת היא
שהן גדולות והרוח חלה
ועוקמתה (ועיל ז).

מן הזד אלא צהאל מאי אריא משום גולל תיפוק ליה משום שהקצר סתום ותניא צנזיר פ'
סתום דלמרי' טומאה בזקעת ועולה בזקעת ויורדת ואין לומר דליתערך היכא דאין המת בקצר דאי ליתיה אס כן לא מטמא משום גולל
דאפי' כי אימיה ויש מקום לטומאה ללאת לא מטמא ואין לומר נמי כגון דזולט חוץ לקצר דהא מה שחוץ לקצר טהור כדקאמרין אין
טמא אלא כנגד הפתח דהא דקתני סיפא עשה ראשה גולל לקצר אין טמא אלא עד ארבעה טפחים היא כשמתנה על הקצר מעומד
איירי דכולה כנגד הפתח ועד ארבעה דקתני היינו צנוצהה דומיא דהיה דגל של כרורות לרבי יהודה ומיהו מניין למימר דליתערך
למאהיל על הגולל כנגד מחילות הקצר שהגולל מונח עליהם דאע"פ שאין מאהיל כנגד חלל הקצר טמא משום דמאהיל על הגולל דאם
אין שם גולל טהור: **בפ"ה** קשור כו"י **עלמא לא פליגי.** לשון הס"ס משונה כאן משאר מקומות דרבי זירא ואצ"י תרוייהו מפרשי טעמא
דרבי מאיר והוה ליה למימר מאי צנייהו והוא מפרש והולך בשון פליגי: **ור"מאן** דאמר שמא תמות ניהוש שמא תברח. דלע"ג למאן דאמר
שמא תצרת נמי על כרך ר' יהודה דמכשר לא חייש מ"מ אצ"י אלצה דר"מ דחייש למיתה דלא שכיחא כ"ש דיש לו לחוש לשמא תצרת דשכיחא:
דמניא